

בעניין: _____ ג'בר ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד טל שטיינר ואח'
מהמוקד להגנת הפרט מיסודה של ד"ר לוטה זלצברגר
רח' אבו עוביידה 4, ירושלים, 97200
טל': 02-6283555; פקס: 02-6276317

העותרים

- נ ג ד -

המפקד הצבאי לאיזור הגדה המערבית ואח'

ע"י ב"כ עוה"ד אודי איתן ואח'
פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רח' צלאח א-דין 29, ירושלים
טל': 02-6466590; פקס: 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם העותרים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 23.3.2014 מתכבדים העותרים להגיש את תגובתם לתגובת המשיבים מיום 14.3.2014.

- ראשית, יבקשו העותרים להזכיר כי עניינה של העתירה איננו מעמדה של העותרת בגדה, ואף איננו נהלים שונים שהוציאו המשיבים; עניינה של העתירה הוא בבקשתה הדחופה וההומניטארית של העותרת, לעבור לרצועה על מנת לסעוד את הוריה החולים, את אביה המרותק למיטתו, ואת אמה המאושפזת בבית החולים מזה כחודש.
- המשיבים מצידם טוענים כי העותרת רשאית אמנם לעבור לרצועה לביקור הוריה – אך אין כל ערובה כי יתירו את חזרתה לגדה המערבית, ביתה מזה ארבע-עשרה שנים, שם חיים בעלה וילדיה הצעירים. זאת, כנטען, בשל "מעמדה" של העותרת בגדה המערבית. המשיבים מפנים את העותרת להסדיר את מעמדה באמצעות "נוהל השתקעות", או לחלופין במסגרת "נוהל הנפקת רישיון שהייה באיו"ש לתושבי עזה".
- העותרים יטענו כי מעמדה של העותרת בגדה המערבית אינו יכול להיות מוטל בספק – ובלאו הכי איננו יכול לגרוע מחובתם של המשיבים, כמפקדי השטח הכבוש, להבטיח את חייה התקינים של העותרת, המבקשת לסעוד את הוריה החולים, שמצבם עומד גם עומד בקריטריונים לביקור הומניטארי;
כי הלכה למעשה, מתירים המשיבים את מעברם של תושבי הגדה במצבה של העותרת, שמענם הרשום הוא עזה, לביקורים הומניטאריים ברצועת עזה וכן לביקור קרובי משפחה הכלואים בישראל – ועמדתם לגבי העותרת עולה לפיכך כדי אפלייתה למול תושבים אלו;
וכי למשיבים אין כל סמכות לחייב את העותרת להכפיף עצמה לאחד משני הנהלים שצוינו, נהלים הפוגעים קשות בזכויותיה כתושבת בשטח כבוש, והמצויים במרכזה של מחלוקת משפטית עזה, וזאת תוך ניצול מצוקתה של העותרת.

- א. מעמדה של העותרת בגדה המערבית אינו תלוי בנהלים, ואינו גורע מחובותיהם של המשיבים
4. כאמור בעתירה, העותרת מתגוררת בגדה המערבית מאז שנת 2000, אז עברה אליה באמצעות ה"מעבר הבטוח" שהיה פעיל באותה תקופה, ולא נדרשה להוציא כל היתר מיוחד לשם כך. מזה ארבע עשרה שנה מתגוררת העותרת בגדה, שם ביתה ומשפחתה. עם זאת, כתובתה של העותרת בהעתק מרשם האוכלוסין הפלסטיני אשר מצוי בידי ישראל לא עודכנה, ונותרה ברצועת עזה.
5. מצב זה אינו חריג, ומשותף לאלפי פלסטינים אחרים במצבה של העותרת, אשר עברו במרוצת השנים מרצועת עזה לגדה המערבית, אך כתובתם לא עודכנה בהעתק מרשם האוכלוסין אשר מצוי בידיהם ובשליטתם של המשיבים. זאת על אף בקשות חוזרות ונשנות שהוגשו למשיבים לשנות את מענם הרשום.
6. כנגד מצב זה בדיוק הוגשה עתירתו העקרונית של המוקד להגנת הפרט, בג"ץ 4019/10 **המוקד להגנת הפרט ואח' נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית ואח'**. במסגרת עתירה זו הודו המשיבים כי במרוצת השנים עברו מרצועת עזה לגדה המערבית 18,646 פלסטינים; ואילו העותרים מצידם הציגו ראיות לכך כי החל משנת 2000 נקטו המשיבים במדיניות של הקפאת העתק מרשם האוכלוסין שבידם, וסירבו לעדכן את מענם הרשום של פלסטינים אלו – טענה שלא נסתרה על ידי המשיבים.
7. מכאן שטענת המשיבים, בסעיף 6 לתגובתם המקדמית, כאילו העותרת "כשלה" מלהסדיר את מעמדה באזור – הינה מיתממת, שכן למשיבים ידוע היטב כי מאז שנת 2000 לא יכולה היתה העותרת להסדיר את מעמדה, בשל מדיניות ההקפאה בה נקטו המשיבים עצמם.
8. בדיוק בשל מצב עניינים זה, נודעת חשיבות רבה להתחייבות המשיבים במסגרת בג"ץ 4019/10: היות שמדיניות המשיבים היתה ועודנה שלא לשנות את כתובתם של העותרת ואחרים במצבה, ובכך להסדיר את מעמדם בגדה – **כל שנותר לאותם תושבים היא ההתחייבות כי מי שעבר לגדה המערבית עד שנת 2005 לא יגורש מביתו.** בהתחייבותם שלא לגרש את העותרת, ואחרים כמותה, מביתם – הכירו המשיבים הלכה למעשה במגוריהם של אלפי תושבים אלה בגדה המערבית. **הטענה הצינית, כאילו יש ביכולתה של העותרת לעבור לרצועה כרצונה – אך אין כל פְּטוּחָה כי תוכל לשוב לביתה בגדה לאחר מכן, מפירה למעשה התחייבות זו של המשיבים, ועולה כדי גירוש זה-פקטו מביתה,** תוך ניצול המצוקה הקשה בה שרויה כעת העותרת, הקרועה בין חובותיה לבעלה וילדיה שבגדה, לבין רצונה לסעוד את הוריה המבוגרים והחולים ברצועה.
9. דוק: גם אם למשיבים טענות כלשהן כלפי מעמדה של העותרת בגדה המערבית – הרי **שאין בכך כדי לפטור אותם מחובותיו של מפקד צבאי כלפי אוכלוסיה בשטח כבוש,** ובראשן החובה להבטיח את חייה התקינים של העותרת ואת זכותה לחיי משפחה, ולטפל ללא דיחוי בבקשתה הדחופה וההומניטארית.

ב. המשיבים התירו את מעברם של תושבים אחרים במצבה של העותרת לרצועת עזה ואף לישראל

10. בסעיף 10 לתגובתם טוענים המשיבים, כי התרת מעברה של העותרת לרצועת עזה בעבר, נעשתה בשגגה, ואין בכך כדי להקנות לה זכות לעבור פעם נוספת לרצועה ולשוב לביתה שבגדה לאחר מכן.

11. אלא שעניינה של העותרת כלל אינו חריג: **המשיבים התירו את מעברם של תושבי גדה אחרים שמענם הרשום הוא ברצועת עזה, במצבה של העותרת, לביקורים הומניטאריים ברצועת עזה, וזאת באמצעות הנפקת היתר כניסה לרצועה וחזרה לגדה המערבית עם תום הביקור.**

12. כך נעשה בעניינו של מר ס"מ, תושב הגדה המערבית שמענו הרשום עזה, אשר ביקש לעבור לרצועת עזה לביקור אחות חולה. על אף מענו הרשום בתעודת הזהות, ביום 15.11.2010 הונפק למר מוסא היתר ליציאה לרצועת עזה וחזרה לגדה המערבית לאחר מכן.

העתק תעודת הזהות של מר מ"ס מצורף ומסומן ע/13.

העתק אישור מעבר לרצועת עזה שהוצא עבור מר מ"ס מצורף ומסומן ע/14.

13. כך נעשה גם בעניינה של גב' ל"ג, תושבת הגדה המערבית שמענה הרשום עזה, אשר ביקשה לעבור לרצועת עזה לשם השתתפות בחתונת אחיה, יחד עם בנה הקטין. על אף מענה הרשום, ביום 10.6.2012 הונפק לגב' ל"ג היתר ליציאה לרצועת עזה וחזרה לגדה המערבית לאחר מכן.

העתק תעודת הזהות של גב' ל"ג מצורף ומסומן ע/15.

העתק אישור מעבר לרצועת עזה שהוצא עבור גב' ל"ג ובנה מצורף ומסומן ע/16.

14. למותר לציין כי תושבים אלו לא חויבו "להסדיר את מעמדם" בגדה טרם תותר יציאתם לרצועה – ואף על פי כן הונפקו להם היתרי יציאה ככל תושב אחר, ובתום הביקור שבו לביתם בגדה המערבית.

15. בעניין אחר, טיפל המוקד להגנת הפרט בעניינם של **תושבי הגדה, שמענם הרשום בעזה, אשר ביקשו לקבל היתרי כניסה על מנת לבקר את קרוביהם הכלואים בבתי הכלא בישראל.** גם שם טענו המשיבים כי הם אינם מחויבים לטפל בעניינם של תושבים אלו, היות שהם כביכול "שוהים בלתי חוקיים" בגדה המערבית.

16. לאחר הגשת עתירה בעניין (בג"ץ 3784/06 מוגרבי ואח' נ' מפקד כוחות צה"ל בגדה המערבית), הודיעו המשיבים כי הם חוזרים בהם מעמדתם זו, ואף הוציאו נוהל חדש שנועד לאפשר את כניסתם של תושבי הגדה שמענם הרשום הוא עזה לביקורי קרובים הכלואים בישראל, כמותם ככל תושב אחר של הגדה המערבית. וכך תיארו המשיבים את הנוהל החדש, בסעיף 4 לתגובתם:

"עניינו של הנוהל בהסדרת אופן הטיפול בבקשות של תושבי רצועת עזה שוהים באיו"ש להנפקת היתרי כניסה לישראל לצורך ביקור כלואים, בכך יש כדי לתת מענה לבקשתם הכללית של העותרים. הנוהל נועד ליתן מענה לקשיים המעשיים שהועלו במסגרת כתב העתירה, ועל מנת להבטיח טיפול אחיד בכלל הפונים" (ההדגשות הוספו, ט.ש.).

ואילו בסעיפים 11-12 לנוהל החדש נקבע כי :

"תושב הרצועה השוהה באיו"ש ונכלל באוכלוסיה הזכאית לצאת לביקורי משפחות אסירים בבתי הכלא בישראל, יגיש בקשה לביקורי כלואים באמצעות הצלב האדום [...] **בעת קבלת בקשת הצלב האדום בעניינו, יטפלו גורמי המנהל"ז בבקשה במתכונת זהה לטיפול בבקשות של תושבי איו"ש – קריטריונים ואבחון" (ההדגשה הוספה, ט.ש.פ.)**.

העתק תגובת המשיבים בבג"ץ 3784/06 מיום 9.7.2006 מצורף ומסומן ע/17.

העתק "נוהל טיפול בבקשות לביקורי כלואים בישראל של תושבי הרצועה המצויים באיו"ש ללא שינוי מען" מצורף ומסומן ע/18.

17. ואכן, מאז הודעה זו ועד היום מטפלים המשיבים בבקשותיהם של תושבי הגדה שמענם הרשום עזה, ומתירים את כניסתם לישראל לביקור קרובים הכלואים שם, כעניין שבשגרה, בלא שנשמעו מאז טענות כלשהן כנגד "מעמדם" של תושבים אלו בגדה, ובלא שכניסה זו הותנתה בעמידה בנהלים חדשים כלשהם.

18. כשם שהתירו המשיבים את מעברם של תושבים אחרים במצבה של העותרת לביקורים הומניטאריים ברצועת עזה, ואת חזרתם לגדה עם תום הביקור; וכשם שהתירו את כניסתם של תושבים במצבה של העותרת לביקור קרובי משפחה הכלואים בישראל – כן שומה עליהם לטפל בעניינה של העותרת, להתיר את כניסתה לרצועה ואת חזרתה לביתה עם תום הביקור, בלא להציב בפניה תניות כלשהן לשם כך. **כל דרישה אחרת תעלה כדי אפליית רעה של העותרת לעומת תושבים אלו, שעניינם נסקר לעיל.**

ג. "נוהל השתקעות" ו"נוהל הנפקת רישיון שהייה באיו"ש לתושבי עזה" מצויים במחלוקת

19. המשיבים טוענים כי קודם שיטפלו בבקשתה הדחופה של העותרת למעבר לרצועה לביקור הוריה החולים – עליה להסדיר את מעמדה באמצעות "נוהל השתקעות" או "נוהל הנפקת רישיון שהייה באיו"ש לתושבי עזה" (סעיף 8 לתגובתם).

20. **המשיבים כשלו מלציין כי נהלים אלו, ובמיוחד "נוהל השתקעות", מצויים במרכזה של מחלוקת משפטית עזה.** על קצה המזלג נציין כי "נוהל השתקעות" בא לעולם על מנת לאפשר לתושבים אשר עודם מתגוררים ברצועת עזה לעבור לגדה המערבית לראשונה, וזאת כמענה לדרישות העותרים בבג"ץ 2088/10 **המוקד להגנת הפרט ואח' נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**. במסגרת בג"ץ 4019/10 המוזכר לעיל, ביצעו המשיבים מספר תיקונים בנוהל, אשר לכאורה אמורים להתאימו גם לעניינם של תושבים אשר כבר העתיקו את מגוריהם לגדה המערבית, אך כתובתם הרשומה עודנה ברצועת עזה, ובהם העותרת.

21. במסגרת בג"ץ 580/13 **מצרי נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית** ובג"ץ 584/13 **יוסף נ' המפקד הצבאי לאזור הגדה המערבית**, טענו העותרים, באמצעות המוקד להגנת הפרט, כי גם לאחר התיקונים, מנוסח הנוהל בצורה כה דרקונית, עד כי אין ספק שתושבי הגדה במצבה של העותרת לעולם לא יצליחו לעמוד בתנאיו; וכי אין להחיל נוהל זה רטרואקטיבית על מי שעבר לגדה שנים רבות קודם לכן.

22. העותרים בבג"ץ 580/14 ובג"ץ 584/14 טענו גם כנגד "נוהל הנפקת רישיון שהייה באיו"ש לתושבי עזה", המהווה הכבדה בלתי סבירה על מי שקבע את ביתו בגדה המערבית עשור קודם לכן, וכעת נדרש לפנות לרשויות המינהל האזרחי, להוכיח כי מרכז חייו הינו בגדה המערבית וכי עבר אליה לפני שנת 2001, ולעבור "אבחון בטחוני" – וזאת שוב ושוב, מדי שלושה חודשים, לכאורה למשך כל חייו.

23. עתירות אלו עודן תלויות ועומדות בפני בית המשפט.

24. לפיכך, **העותרים סבורים כי הכפפת העותרת לעמוד בתנאיו של "נוהל השתקעות" או הפנייתה להוציא היתרי שהייה מתחדשים בגדה, מהווה פגיעה חמורה בזכויותיה, הן כתושבת מוגנת בשטח כבוש, והן בזכויות שהוענקו לה מכוח הצהרות והתחייבויות המשיבים בפני בית המשפט. נהלים אלו מצויים במרכזה של מחלוקת משפטית עזה, אשר טרם הוכרעה, ואין לחייב את העותרת להכפיף עצמה לנהלים אלו, תוך ניצול מצוקתה.**

ד. מצבם של הורי העותרת

25. יצוין, כי נכון ליום הגשת הודעה זו, אמה של העותרת עודנה מאושפזת בבית החולים. **מדובר באשפוז ממושך, בן למעלה מחודש, ועל כן לא ניתן לטעון כי אינו עומד בקריטריונים למעבר.** אביה של העותרת אמנם שב לביתו, אך הוא **מרותק למיטתו**, ותלוי בעזרתן של קרובות משפחה לכל צרכי היומיום.

26. בהצעתם של המשיבים, כי העותרת תפנה "להסדיר את מעמדה" ולאחר מכן תזכה לבקר את הוריה - אינה משום פיתרון למצוקתה של העותרת, הממתינה מזה חודשים ארוכים לקבל היתר לבקר את הוריה החולים. **הרי גם אם תפנה העותרת בבקשה על פי "נוהל השתקעות", או לחלופין בבקשה לקבלת היתר שהייה זמני בגדה, שבועות רבים ואף חודשים יחלפו עד שמעמדה יוסדר, אם בכלל** - כל זאת בזמן שאמה של העותרת עודנה מאושפזת בבית החולים, ואביה מרותק למיטתו ותלוי בחסדי אחרים.

לסיכום, העותרים חוזרים ומבקשים כי בית המשפט יורה למשיבים להתיר את יציאתה של העותרת לרצועת עזה לביקור הוריה החולים, ואת חזרתה לביתה שבגדה המערבית לאחר מכן.

24 במרץ, 2014

טל שטיינר, עו"ד
ב"כ העותרים

[ת.ש. 64438]